

Luchtshow

Buurvrouw Els komt aangelopen, haar wangen rood van opwinding. 'Hebben jullie het ook gezien?', vraagt ze. Inderdaad, we zijn net thuis en staan nu voor de heg gebiologeerd naar boven te staren. De oorzaak van alle consternatie is een wolk die hoog in de lucht grillige patronen beschrijft. Nu eens vaag, ver weg en nauwelijks te onderscheiden van de grauwe avondwolken, dan weer krimpend tot een compacte zwarte bol. Als de wolk over onze hoofden noordwaarts zwenkt, horen we ijle kreetjes en geruis van vele vleugeltjes. De wolk bestaat uit spreeuwen. Ik probeer hun aantal te schatten. Het zijn zeker tienduizend vogels, maar misschien wel honderdduizend. Of meer. Ontelbaar veel.

Nog steeds komen uit alle windrichtingen groepjes spreeuwen aanvliegen. Meteen hebben de nieuwkomers het ritme van de dans te pakken, laten ze zich meevoeren in duizelingwekkende pirouettes. Soms valt de hoofdmacht in twee delen uiteen die verschillende richtingen uitwaaiëren, om even later weer samen te vloeien in onstuimige, tegendraadse bewegingen. Wie zou er eigenlijk de regie voeren bij dit luchtballiet? Is er sprake van een groepsbewustzijn, een groepsziel?

Een sperwer maakt zich los uit de bosrand. Hij ziet in de spreeuwenwolk kennelijk kans op een avondmaal. Wat onbeholpen fladdert de roofvogel boven de krioelende meute uit die zich nu verenigt tot een compacte vogelbol. Hij laat zich vallen door het centrum van de zwerm. Niet onbesuisd als een valk, maar langzamer, weifelend bijna. Je zou zeggen dat het in zo'n dichte massa altijd prijs is, doch dat valt kennelijk tegen. De sperwer komt met lege klauwen onder de zwerm vandaan. Opnieuw wint de sperwer hoogte en laat hij zich door de spreeuwen vallen. Andermaal zonder succes. Deze keer druipt hij teleurgesteld af in de richting van het bos.

De spreeuwen vieren de aftocht van hun vijand met een spectaculaire rondedans en opgewonden gekwetter, gejoel bijna. Vijf duiven sluiten zich bij het luchtballiet aan. Met hun lompe lijven vormen ze vreemde elementen in de spikkelzwerm, maar ze pakken het ritme van de dans snel op. De gastacteurs zwieren een tijdje met de spreeuwen mee tot ze hun gewone, rechtlijnige vlucht hervatten. De duisternis valt nu snel. De spreeuwen zwenken lager en concentreren zich op het sparrenbosje aan de overkant van de weg. Onder aan de wolk ontstaat opeens een slurf als van een cycloon. Razendsnel duiken duizenden spreeuwen neer in de toppen van de bomen. De dansende wolk is op het oog echter nauwelijks uitgedund. De overblijvers werpen zich nog een keer in een opwaartse spiraal de lucht in. Het hoogstandje ontlokt aan ons, aardse toeschouwers, bewonderende kreten. Na een kwartier hebben alle spreeuwen een plekje gevonden op de boomtakken, maar ze zijn nog niet aan slapen toe. De lucht is gevuld met verwijderd gekwetter en gekrakeel.

Twee uur later, wanneer de sikkel van de maan al boven het sparrenbos staat, zijn ze nog steeds niet uitgekletst. Uit de verte klinkt de zwerm in de heldere winternacht als golfjes die breken op het strand. Een zee van spreeuwen...

Eef Arnolds

De tekst is eerder verschenen in het tijdschrift Jonas 54, 2002.